

Разом, а не окремо

Рішення Європи про закупівлю військової техніки США допоможе відновити трансатлантичне партнерство

Хаос, посіяний аляскинським самітом президента США Дональда Трампа і президента Росії Володимира Путіна, а також подальшим самітом Трампа з лідерами Європи (включно з Україною), повністю виправдовує рішення неамериканських членів НАТО збільшити оборонні витрати і розширити співпрацю в сфері безпеки. Ці рішення дозволили європейському та українському керівництву зробити пропозиції про закупівлю військової техніки США на десятки мільярдів доларів в рамках стійкого плану досягнення миру в Європі – і Україні.

Це правильний підхід (і, можливо, єдиний), який допомагає не тільки зміцнити оборону Європи та України, але й відновити трансатлантичне співробітництво в різних напрямках – від штучного інтелекту (ШІ) до мит. Оборона – це, напевно, найпростіший напрям, де США і Європа можуть досягти згоди, і з багатьох причин.

По-перше, вже створено міцний фундамент завдяки всій спільній (трансатлантичній) роботі, виконаній після саміту НАТО в Уельсі в 2014 році. По-друге, склався широкий консенсус, що Європа повинна робити більше. Європа і неамериканські члени НАТО планують сьогодні витратити на оборону 5 відсотків ВВП до 2032 року, а європейські офіційні особи заявляють, що до 2028 року Європа буде витратити в середньому 3 відсотки. Після створення фонду ЄС у розмірі 150 млрд євро (він уже почав приймати заявки) інвестиції Євросоюзу в оборону повинні збільшитися в десять разів.

І це не просто слова для заспокоєння адміністрації Трампа на найближчий час. Лідери НАТО вже зобов'язалися (на саміті НАТО в липні 2024 року) профінансувати регіональні плани оборони, чия передбачувана вартість складе близько 3,5 відсотка ВВП. Адміністрація Трампа особливо відзначила ці європейські зобов'язання і погодилася, щоб витрати на ключову військову інфраструктуру враховувалися в складі цільових 5 відсотків. Хоча

низці країн буде важко досягти підвищених цілей (як мінімум найближчим часом), військовий потенціал континенту стане сильнішим, ніж він був би в іншому випадку.

По-третє, гроші будуть витрачатися на задоволення найважливіших військових потреб. Згідно з планом 2024 року, НАТО буде розставляти пріоритети у виборі військової техніки, а відтак, США збережуть право голосу в цьому питанні. Такий підхід повинен усунути давні побоювання США, що оборонні ініціативи Європи призведуть до дублювання і відвернуть кошти від більш нагальних потреб.

По-четверте, цей підхід дозволить компаніям США брати участь в європейських оборонних закупівлях і заробляти на цьому, тобто Америка отримає свою частку в переозброєнні Європи. Після липневої зустрічі з головою Єврокомісії Урсулою фон дер Ляйен Дональд Трамп хвалив європейські витрати на американську зброю, при цьому, згідно з оцінками високопоставленого європейського чиновника, 40 відсотків першочергових оборонних витрат ЄС дістануться компаніям США. Значна частина цих витрат вже спрямовується на створення потенціалу, який може забезпечити тільки Америка (наприклад, передові системи ППО).

*Насамперед європейські
лідери повинні
визначитися, наскільки
далеко їм варто
заходити у створенні
альтернатив
американській техніці*

Так, попереду чекають складні рішення. Насамперед європейські лідери повинні визначитися, наскільки далеко їм варто заходити у створенні альтернатив американській техніці. Ці рішення не будуть ухвалювати всі відразу, а напруженість у відносинах з адміністрацією Трампа підвищує ймовірність того, що Європа відмовлятиметься від американських систем озброєння, коли це можливо.

Ще одне складне завдання для європейського керівництва – розподіл нових коштів, що спрямовуються в цей сектор. Кожен європейський лідер буде лобіювати інтереси вітчизняних компаній. Але перші кроки європейців виглядають багатообіцяючими. Євросоюз зосередився на створенні ефективного потенціалу, і ключові країни ЄС роблять акцент на тому, що найбільше потрібно Україні, і що вона може виробити сама. Такий акцент на Україні створює чітку, актуальну мету і дозволяє витрачати кошти без необхідності, щоб кожна країна отримала частину фінансування. Однак буде важливо зрозуміти, скільки інвестицій можна направити в Україну, уникаючи дублювання або зайвих витрат з мізерних

ресурсів.

У майбутньому невелика, неформальна група європейських лідерів повинна буде визначити невідкладні інвестиційні проекти та їхніх учасників. Участь у такій групі привертатиме зайву увагу до європейських лідерів, тому її робота має бути непомітною. Ця група повинна включати країни з найбільшим промисловим потенціалом, але водночас мати достатню репрезентативність. Напевно, найкращий спосіб розпочати цю роботу – зосередити увагу на найбільших оборонних і промислових потужностях, а також на прифронтових державах.

*Європа, США, Канада і
країни Індо-
Тихоокеанського регіону
зможуть дати
ефективну відповідь,
якщо діятимуть разом,
а не окремо*

Рішення Європи погодитися на продовження участі США в її оборонно-промисловій стратегії далось нелегко. У перші місяці роботи другої адміністрації Трампа в Європі лунали сумніви, чи можлива в принципі співпраця з США. Але, визнавши, що і Америка, і Європа здатні внести вклад у зміцнення загальної трансатлантичної безпеки, європейські лідери подали приклад, як можна відродити трансатлантичне співробітництво навіть у деструктивні часи.

Ці структурні міркування важливі, тому що успішне співробітництво в сфері оборони може стати моделлю для співпраці в інших сферах. У найближчі десятиліття економічне зростання, мабуть, забезпечуватимуть такі галузі, як штучний інтелект, науки про життя, нові енерготехнології. Китай займає провідні позиції в багатьох з цих галузей і прагнутиме сформувати вигідні для нього глобальні звички та стандарти.

Європа, США, Канада і країни Індо-Тихоокеанського регіону зможуть дати ефективну відповідь, якщо будуть діяти разом, а не окремо. Їхні сукупні розміри можна порівняти з Китаєм, і вони можуть спертися на загальні звички співпраці, зближуючи свої виробничі ланцюжки, інвестиції, стандарти. Акцент на зближенні Європи і США може здатися передчасним, зважаючи на масштаби розбіжностей у сфері торгівлі та інвестицій, що заважають співпраці. Ця напруженість буде зберігатися доти, доки Трамп не перестане бачити в Європі лише конкурента.

Ми не знаємо, коли ці суперечності ослабнуть і чи ослабнуть взагалі, але я вважаю, що вони можуть і повинні ослабнути (можливо, лише

після закінчення повноважень нинішньої адміністрації). У будь-якому випадку ми повинні бути готові скористатися будь-якими можливостями, що виникають. Перші кроки в сфері оборонного співробітництва показують, що визнання спільних інтересів, відкритий діалог з приводу найкращого шляху руху вперед і готовність дозволити компаніям одна з одною конкурувати на справедливих умовах – все це може стати основою для оновлених відносин, щонайменше в деяких сферах.

Щоб підготувати ці можливості, європейські лідери повинні визначити стратегічно важливі галузі і пояснити, на яких умовах вони можуть залишити за США роль довгострокового і надійного партнера, а потім вимагати від США виконання зобов'язань. Крок за кроком, і це партнерство, яке забезпечувало мир і процвітання для попередніх поколінь, зможе зробити те ж саме і для наступного покоління.

(c) Project Syndicate 2025

Джим О'Брайен

Джим О'Брайен (Jim O'Brien) був помічником державного секретаря США у справах Європи та Євразії в адміністрації Байдена.

